

Meghalt Csoóri Sándor

Ez a valószínűtlen tény maga a Halál a Hitel életében. Nem az időt markába gyűrő végzet, hanem a felkavaró, világunkat minden dúcában-eresztékében megrázó dráma. Élete is az. Műnemi meghatározás szerint: dráma több felvonásban. Személyes sorsára tekintve: megváltó halál. Nyolcvanéves korában kérdezte tőlünk félig komolyan, félig játékosan, vajon mi jöhet ezután. A szenvedés és a hanyatlás jött – hozzá nem méltón. Jelképes? 1956-ot tartotta élete nagy eseményének, s most a forradalom előtt fejet hajtó számunkban kell szembesülnünk elhunytával.

Évek óta nem vett részt a szerkesztőség munkájában, eltűnt mindennapjainkból. Tudomásul vettük, hogy immár „befelé néz, mint üdvözült vakok”. Tudtuk, hogy valahol – tőlünk elzárva, messze-messze, talán az Óperenciás tengeren is túl – még dobog a szíve, létezik. Most vigasztalhatjuk magunkat elégiájával: „...Nincs több mutatóvonyom, / s a homlokom, mely folyton gyöngyözött, // mostantól kezdve nagy szelekbe vágyik, / hogy ott időzzön, lebegjen, ahol / rangrejtve, titkon Isten is tanyázik / s körülsuhogja csöndes tériszony.” Mert közelében valóban lehetett érezni azt a hol szédítő, hol csábító magasságot, mely azzal az érzéssel töltött el: világot teremtünk, s valami rajtunk túlmutató, egész valónkat izgalomban tartó, grandiózus vállalkozásban veszünk részt – a magyar irodalomban. S e hívás – tudás és sejtelen – nélkül nem is érdemes tollat ragadni.

Nagy ember volt – annak minden diadalmával, buktatóival, gyötrődéseivel, áldásaival és tévedéseivel együtt. Voltak-vannak rajongói, csodálói, tisztelői, követői, és nyílt ellenségei, sunyi áskálódói, lesajnálói; élete alkonyán kufárok akaszkodtak rá parazitaként, akik nevéből akartak hasznot húzni. Az efféle „bonyolultságot” a formátumosok ezen a tájon nem kerülhetik el. Sorsában, munkáiban ott a sokszázados magyar történelem, a magyarság megszenvedett igazsága. Mikor életművét és tetteit mérik majd, ehhez a nagysághoz keressenek mázsát a bátrak!

Mélyen bízhatott bennünk, szerkesztőtársaiban, hiszen ránk hagyta feladatul, hogyan boldogulunk nélküle tovább. Nos, a Hitel Csoóri Sándor lapja volt, és ami a szellemiséget és az ethoszt illeti, az is marad, amíg csak megjelenik. Folytatjuk, amit elkezdett, mert szellemujjától megérintve nem áll módunkban másként cselekedni. Novemberi számunkban emlékezünk majd rá, mi, a lap szerzői és szerkesztői.

Nézem szemközti portréját. A Hitel indulásának évében készült, 1988-ban. Nézem a szemét: bizalom, méltóság, elevenség, elhivatottság tükröződik benne. No és a szabadság vagánysága. Barátaim, ezzel a tekintettel forduljunk a jövő felé!

Papp Endre